

- Saksnr:** -
- Møte:** 17. møte i Rådgivende utvalg
- Tid:** Onsdag 9. september 2020, kl. 10:00 – 12:00
- Sted:** Norges institusjon for menneskerettigheter, Akersgata 8 eller via Teams.
- Deltakere:** *Barneombudet (BO) v/ Camilla Kayed, Eldreombudet v/ Bente Lund Jacobsen, Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) v/ Guri Hestflått Gabrielsen, Sivilombudsmannen v/ Helen Håkonsholm, Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg v/ Else Leona McClimans, Amnesty International Norge (AI) v/ Jon Peder Egenæs, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) v/ Live Kroknes Berg, Helsingforskomité, Den norske v/ Gunnar Ekeløve-Slydal, Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) v/ Ann-Magrit Austenå, Siri Gløppen, professor ved Institutt for sammenlignende politikk, UiB, Ervin Kohn, forstander Mosaisk trossamfunn og nestleder Antirasistisk senter, Kristina Labba, førsteamanuensis ved Juridisk fakultet, UiT, Sandju Navjot, leder MinoTenk.*
- Fra NIM:** Adele Matheson Mestad, Gro Nystuen, Kristin Høgdahl, Thomas Berge, Mina Haugen, Vilde Aggvin.
- Forfall:** *Frode Elgesem, lagdommer, leder for OECD kontaktpunkt, Anne Hellum, professor ved Institutt for offentlig rett ved UiO.*
- Referent:** Vilde Aggvin

Adele v/NIM ønsket velkommen, særlig til nye medlemmer. Presentasjonsrunde.

1. Orienteringer om RUs rolle og NIMs arbeid

Adele innledet om RUs formål, rolle og arbeidsmåte og om NIMs mandat, oppgaver og virksomhetsplan 2020 samt og tanker om 2021 (ppt vedlagt). RU ble invitert til å gi innspill til arbeidet med VP 2021.

Innspill og kommentarer til VP 2021

Ervin Kohn viser til at NIM i større grad bør være oppmerksom på EMK art. 17 og dens relasjon til ytringsfriheten. *LDO* kommenterer at også de lovlige hatytringene kan ha skadelige konsekvenser, og at *LDO* jobber med at de i viktige posisjoner skal være gode rollemodeller i denne forbindelse.

NOAS etterspør større søkelys på barn som fødes inn i statsløshet. Norge har ikke en egen definisjon av statsløshet i lovverket, og derfor ikke prosessuelle regler for å hjelpe mennesker som befinner seg innenfor denne gruppen. Det vises til politikernes fokus på ID-dokumentasjon, og at dette kan innebære store utfordringer.

Helsingforskomiteen (NHC) ser det som ønskelig med et større søkelys på rettshjelp fra NIMs side. *Siri Gloppen* og *Advokatforeningen* støtter dette. At rettshjelp ofte brukes som politisk forhandlingskort viser også at rettsområdet tillegges for liten vekt. Advokatforeningen mener det er viktig med et høringsmøte om rettshjelploven.

NHC ønsker videre et større fokus på nasjonale minoriteter. *NOAS* er bl.a. kritisk til hvordan diskusjonen med nasjonale minoriteter er preget av et veldig aktivt departement, og støtter forslaget om å flytte ansvaret til et direktorat så avgjørelsene treffes nærmere «vanlige» borgere.

Siri Gloppen mener beskyttelse mot vold i nære relasjoner for mennesker i rus kunne vært løftet mer frem.

Sivilombudsmannen viser til at Forebyggingsenheten vil rette fokuset mot to nye områder, nemlig eldresektoren og sykehjem (særlig ifm. demens), samt tjenestetilbudet til personer med psykisk utviklingshemning når det gjelder bolig. Det er positivt om NIM har dette i mente fremover, da tidligere fokusområder som fengsel, kriminalomsorgen og barnevern ikke i like stor grad vil bli ivaretatt av Sivilombudsmannen. *NOAS* oppfordrer til ikke å glemme Trandum. *Sivilombudsmannen* bekrefter videre oppfølging.

LDO arbeider med et større prosjekt ifm. helsetilbud til utviklingshemmede og vil følge opp kontakt med Sivilombudsmannen.

Eldreombudet viser til at sykehjem og særlig eldre personer med demens allerede er på deres agenda. Det arbeides med «leve hele livet»-reformen, og det oppleves hittil som en stor utfordring å få innsyn i kommunenes saker.

FFO spør om NIMs samarbeid med BUFDIR, og om det er tenkt spesifikt på CRPD når det gjelder kommunenes menneskerettighetsansvar.

Minotenk informerer om at de ønsker å gi ut en bok som skal distribueres til videregående skoler, hvor fokuset vil være på rasisme, diskriminering og etnisk profilering i politiet. De ønsker gjerne RU-medlemmenes innspill/anbefalinger i denne forbindelse. *Adele v/NIM* og *LDO* uttaler at de gjerne kan tenke seg dialog fremover. *LDO* skal bl.a. i årsrapporten 2020 gå gjennom sakene i diskrimineringsnemnda om etnisk diskriminering.

Amnesty viser til ny lov om informasjonsansvar. Barne- og familiedepartementet skal i denne forbindelse lage et lovforslag til Stortinget, og det er ønskelig at NIM er oppmerksom på dette.

Kristina Labba foreslår å se nærmere på reindriftens (krise)situasjon ifm. reinbeitearealer, og ønsker samarbeid med NIMs Kautokeino-kontor. *Siri Gløppen* kommenterer at NIM f.eks. kan ha et møte om situasjonen rundt reindriften i et menneskerettslig perspektiv ifm. samefolkets dag 6. februar.

NIM kommenterer innspillene

- Rettshjelp er på dagsorden, og at det er ønskelig med dialog før den kommende høringen.
- NIM har god dialog med Sivilombudsmannen ifm. samordning og koordinering av ulike rettsområder.
- NIM viser til sammenstilling av FNs anbefalinger til Norge og understreker at det kommunale menneskerettsansvaret skal følges opp fremover. Det er et omfattende arbeid som venter.
- NIM har samarbeid med BUFDIR om funksjonshemmedes rettigheter. Det er planer om å starte en foredragsserie om tematikken.
- NIM har et samarbeid med Litteraturhuset fra høsten av, og ønsker bl.a. et undervisningsopplegg for ungdom ifm. ytringsfrihet og strukturell diskrimineringsproblematikk.
- Ny temarapport om samisk statistikk ble presentert til Sametinget i august. Det er en vanskelig diskusjon som tas videre med Sametinget og andre sentrale aktører. NIM jobber med en ny rapport om SP art. 27 og ILO-konvensjonen art. 19 hvor menneskerettslige rammer for næringen til urfolk skal kartlegges.
- NIM samarbeider med BUFDIR ifm. overvåking av voksne med rusproblemer. Istanbulkonvensjonen er sentral i denne forbindelse.

2. Arbeidet med NIMs «Korona-rapport»

Koronakommisjonen har bedt om en vurdering fra NIM om ivaretagelsen av menneskerettighetene under koronakrisen. *Thomas v/NIM* presenterte arbeidet med Koronarapporten, temaer og funn samt NIMs syn på håndteringen så langt. Fokuset er på regelverksprosessene, samt det som har skjedd rent praktisk i den forbindelse.

NIM har forsøkt å undersøke nærmere hvordan utsatte grupper har blitt påvirket. Det er ikke tale om en uttømmende rapport, men et rammeverk. Mye av kritikken er rettet mot at lovene har vært uheldig utformet, og at det burde ha vært et større søkelys på hvordan menneskene ivaretas rent praktisk gjennom lovverket.

Flere RU-medlemmer kommenterte at de ønsket et samarbeid fremover ifm korona, slik at RU kan dele erfaringer.

3. Internasjonal rapportering - Europarådets konvensjon for å forebygge og bekjempe vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (Istanbulkonvensjonen)

Mina v/NIM oppsummerte innholdet i Istanbulkonvensjonen som gjelder vold mot kvinner og vold i nære relasjoner. Den utgjør en «gullstandard» på hvordan man skal bekjempe denne typen menneskerettighetsbrudd. Konvensjonen ble ratifisert av Norge i 2017, og er nå under press i mange land i Europa. NIM ga innspill til statens rapportutkast i august og vil vurdere å gi en skyggerapport når statsrapporten foreligger. Vi ser frem til sivilsamfunnets skyggerapport og tar sikte på et koordineringsmøte i oktober.

Innspill til tema/problemstillinger NIM bør vurdere å løfte frem:

- *NHC* fremhevet at tilliten til å ta opp saker med vold mot kvinner er mindre i samiske miljøer, muligens også i andre minoritetsmiljøer.
- Han spurte videre om hvilken rolle NIM kan spille ifm. motstanden mot Istanbulkonvensjonen i andre land hvor usannheter spres om dens innhold, særlig ifm. LHBT-ideologi i øst-europeiske land. *Gro v/NIM* svarer at NIM jobber opp mot NIMs europeiske og globale nettverk og vurderer et prosjekt om outreach mot andre institusjoner.
- *Ervin Kohn* lurer på om bevissthet om kommunenes ansvar er problematisk også når det gjelder Istanbulkonvensjonen. *Gro v/NIM* er enig og er del av grunnmuren i kommune-prosjektet.

4. Kort om internasjonal rapportering generelt

NIM v/ Kristin informerte om arbeid og samarbeid med andre aktører i rapportering og oppfølging av anbefalinger fra internasjonale overvåkningsmekanismer. Hun fremhevet blant annet at NIM inviterer nasjonale ombud til å gi innspill til NIMs supplerende rapporter hvis ikke de utarbeider egen rapport; det arrangeres åpne møter for å profilere alle supplerende rapporter og det koordineres før høringer i Geneve. NIM ser frem til samarbeid med flere om oppfølging av anbefalinger.

Oppdatert [Compilation of international recommendations 2017-2020](#) er tilgjengelig på nett og NIMs innspill til CEDAW LoIPR (List of Issues Prior to Reporting) ble sendt ut i forkant av RU-møtet.

NOAS etterspør at NIM legger ut årshjul om internasjonal rapportering på sine hjemmesider, til hjelp for mindre organisasjoner.

Adele takker for et godt møte og nyttige innspill.

Neste RU-møte er onsdag 11. november.

Møteslutt 12.00